

ԱՊՐԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿԸ

«Մէր անուն Յիսուս, սիրով քով ճմլեա, սիրա իմ քարեղէն»

*«Մեր քո անունը Հիսուս է, քո սիրով ճմլիր, իմ քարեղէն սիրաքը»
(Սուրբ Ներսէս Շնորհալի)*

Այս խոսքերը 12-րդ դարի մեր հրաշալի Կաթողիկոսներից Սուրբ Ներսէս Շնորհալու «Առավոտ Լուս» երգի բառերից է:

Կյանքում կարող ենք հանդիպել մոլորված, հուսահատված ու դժգոհ, մարդկանցից հեռու ապրել ցանկացող, բարեկամությունից հոգնած, ընկերներից իսպառած, աշխատանքում ձախորդ և հոգեպես ցնցված մարդկանց, որոնք աննպատակ ապրում են: Կարծես թե նրանք ապրում են միայն պարզապես ապրելու համար:

Սակայն անշուշտ կյանքն ունի իր նպատակը: *«Ո՞րն է այն»:*

Մարդիկ կամ Միություններ, կրոնական թե աշխարհիկ, կյանքում տեսնում են տարբեր նպատակներ: Ըստ ոմանց մաքուր և արդար ապրելը կյանքի գերագույն նպատակն է, ուրիշների կարծիքով՝ գլխավորը և ամենակարևորը հոգեկան մաքրությունն է Աստծուն հասնելու համար:

Քրիստոնեությունը աստվածային ճշմարտություններին հավատացողների համար ստեղծել է ընտանեկան կյանքի ամենակատարյալը: Դա Աստծու ընտանիքն է, այսինքն՝ Եկեղեցին: Ինչո՞ւ կատարյալ, որովհետև ընտանեկան կյանքը վիրավոր է՝ նախանձի, ամուսնալուծումների և ծերության պատճառով ու մահվան անխուսափելիությամբ: Մինչդեռ Աստծու ընտանիքի անդամ դառնալ նշանակում է Քրիստոսին ծառանգակից լինել, ինչպես վկայում է Սուրբ Սկրտության Խորհրդի ընթացքում արտասանվող բանաձևը. *«Այս անունով Աստծու ծառան, (խոսքը երախայի (չմկրտվածի) մասին է) եկել է երախայությունից Մկրտության համար, մկրտվում է Հոր, Որդու և Սուրբ Հոգու անունով: Գնվելով Քրիստոսի արյունով մեղքի ծառայությունից, ընդունում է Երկնավոր Հոր որդեգրությունը, լինելու Քրիստոսի ծառանգակիցը և Սուրբ Հոգու Տաճարը» (Մաշտոց):*

Աստծու ընտանիքին անդամ դառնալը ամենամեծ ու ամենաբարձր պատիվն է: Որով, մարդիկ երբ որ ձեզ ատեն, բարեկամներն ու ձեր սիրելիները ձեզանից հեռանան և գործընկերները ծաղրեն ձեզ, հիշեցեք, թե դուք ո՞ր ընտանիքին եք մաս կազմում...: Այդ պզգույնը բավական է, որ դուք ձեզ ուժեղ և ապահով պզաք:

Այս սուրբ ընտանիքը, սակայն ունի իր ներքին օրենքները, այնպես, ինչպես ամեն ընտանիք ունի, որոնցով կառավարվում է և ավելի հեշտ է դառնում կյանքը: Աստծու ընտանիքի օրենքները սակայն խտացված են մի կանոնում, որը ինքնին իսկ մարդկային կյանքի նպատակն է: Այդ *«Օրենքը»* կրում է Աստծու անունը՝ ՍԵՐ:

Աստված Ինքը սիրո աղբյուր լինելով, ուզում է, որ մենք այս կյանքում սիրել սովորենք: Նրա հայրական ամենախոր ցանկությունն է, որ մենք սիրենք մեր նմաններին, այսինքն՝ պահենք Ավետարանի ոսկե օրենքը. *«Այն ամենը, ինչ կկամենաք, որ մարդիկ ձեզ անեն, այդպես և*

դո՛ւք արեք նրանց» (Մատթ. 7:12), որովհետև ուրիշին սիրելը՝ այնքան էլ հեշտ բան չի, երբ մարդը եսասեր է: Մենակության մեջ չենք կարող մարդ սիրել, այլ պետք է շրջապատված լինենք նույնիսկ երբեմն բարկություն պատճառող, Կանաչան թերություններ ունեցող, վտանգավոր ու ոչ ուսյալ մարդկանցով: Այդպիսի ժամանակ է երևում մարդու սերը իր նմանների նկատմամբ: Մեր ունեցած սիրո աստիճանով պիտի գնահատվենք: Մեր մահից հետո Աստված երբեք մեզ չպիտի հարցնի թե դրամատան մեջ ինչքա՞ն դրամ ունենք, ոչ էլ պիտի հարցնի մեր անձնական նախասիրությունների մասին, այլ՝ թե ինչպիսի՞ վերաբերմունք ցույց տվեցինք մարդկանց, մանավանդ երբ նրանք կարիքի, դժբախտության ու նեղության մեջ էին: Միտո ամենամեծ արտայայտությունը ուրիշին ժամանակ տրամադրելն է:

Հեռաքրքիր մի գրույց տեղի ունեցավ իմ և երեսնամյա մի երիտասարդի միջև, որ գիշեր ցերեկ վազքի մեջ էր: Իմ հարցը այն էր, թե՛ «Ի՞նչ է իր կյանքի նպատակը, ինչո՞ւ է այդքան վազում կամ ո՞ւր և ինչի՞ է ուզում հասնել»: Նրա պատասխանը կարծես այս դարի բոլոր երիտասարդների մտածումն էր. «Տե՛ր Հայր, քանի ուժս տեղն է, վազում եմ, որպեսզի հարստանամ. այսօր այս երկրի մեջ նյութն է իշխում: Եթե դրամ ունենամ, ուրեմն ինձ բանի տեղ կդնեն: Այս երկրում եթե դրամ չունես, ուրեմն մարդ չես»: Նրա պատասխանից անշուշտ ես տխրեցի, վստահ եմ, որ դուք էլ ուրախ չեք, որ մեր երիտասարդները այսպիսի նպատակ ունեն:

Ակամայից հիշեցի իմ երիտասարդության տարիները, երբ փոքր տարիքից սկսեցի վազել, հավաքել ու կուտակել. ուղիղ տասնը-չորս տարի, սակայն երբ ժամանակը հասավ, ես սկսեցի հավաքածս բաժանել: «Ի՞նչ էր հավաքածս, դրամ՞, հարստություն, ունեցվածք»: Ո՛չ, քավ լիցի: Բաժանածս տասնըչորս տարի հավաքած ու կուտակած իմ հավատքը և սերն էր, որոնք անշահախնդիր կերպով երեսուներեք տարի շարունակ իբրև Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու ներկայացուցիչ բաժանեցի ու բաժանում եմ իմ ժողովրդի բոլոր զավակներին թե՛ Հայրենիքում և թե՛ վերջին տասներկու տարիները հեռավոր Հյուսիսային Ամերիկայում: Առաքինություններ, որոնք ոչ մեկը չկարողացավ իլել ինձանից, որովհետև դրանք նյութական ու տեսանելի չէին, այլ հոգեկան հարստություններ էին: Նույնիսկ, երբ իմ ընտանիքի հետ տեղի ունեցավ մի տխուր դեպք ու մենք կարելի է ասել ամբողջությամբ կորցրեցինք մեր տարիների հավաքած նյութական ունեցվածքը, սակայն փառք Աստու, ես պահեցի իմ հավասարակշռությունը, որովհետև հոգեպես հարուստ էի. հավատքս ու սերս ուժեղ էին: Աստված օգնեց, որպեսզի ես ավելի ուժ առնեմ, չհուսահատվեմ և շարունակեմ իմ կյանքը: Շնորհակալ եմ Քեզանից Տե՛ր Աստված ու փառք եմ տալիս, որ ձեռքդ մեկնեցիր ու ինձ ավելի Քեզ մոտեցրիր: Նյութական ունեցվածքս տարիների ընթացքում տղայիս հետ ձեռք-ձեռքի տված նորից ետ բերեցինք, սակայն եթե կորցնեի հավատքս ու սերս, երբեք էլ ոտքի չէի կարող կանգնել: Հիմա պարզ է չե՞, թե ինչո՞ւ տխրեցի երիտասարդի պատասխանից: Նրա կյանքի նպատակը ժամանակավոր էր, իսկ եթե կորցնեք հավաքած միլիոնները, ինչպե՞ս պիտի կարողանար դիմանալ, ի՞նչ ուժով, որը չունեք: Վստահ չեմ, որ կդիմանար. ինքնասպանները ճիշտ այդպիսի հոգեկան վիճակում են լինում, երբ կորցնում են տարիներով հավաքած ու չվայելած տեսանելի՞ն՝ նյութական ունեցվածքը: Ինչո՞ւ, որովհետև նրանց կյանքի նպատակը դրամն է եղել: Հիշում եք չե՞, թե ինչ

պատասխան ավեց ինձ երիտասարդը. «Այս երկրում եթե դրամ չունես, ուրեմն մարդ չես»: Յավալի է: Սիրելի երիտասարդ, քեզ պատասխանելով, ասեմ, որ դրամը պետք է լինի ոչ թե նպատակ, այլ իբրև միջոց, հարստությամբ լավ ու բարի գործեր կատարելու համար: Երանի իմ ձայնը լսելի լինի բոլոր երիտասարդների մոտ:

Տեսնենք, թե երջանկահիշատակ Վարզեն Վեհափառը ի՞նչ է ասում այս մասին.

«Առանց անկեղծության ամեն բան կձախողի: Ու չկարծվի թե այնքան հեշտ բան է ինքնիրեն ճանաչելու անկեղծությունը ունենալ. այդ հնարավորությունը, պետք է ասեմ այդ հոգեկան ուժը, կախում ունի մեծ չափով մարդու ստացած դաստիարակությունից:... Մակերեսային մի դաստիարակություն, արտաքին փայլ ունեցող մի դաստիարակություն ամուրմ է դեպի ինքնակեղծում ու ցամաքեցնում ինքնիրեն ճիշտ ճանաչելու անկեղծության աղբյուրները... Մի ազգ չի ապրում միայն իր նյութական բարիքներով, չի ապրում միայն իր մտքի և զգացումի արտահայտություններով, ինչպես են արվեստներն ու գրականությունը, չի ապրում միայն հանձարեղ անհատների գործերով, այլ ապրում է նաև պատվի և արժանապատվության զգացումներով, իր «մենք»-ի գիտակցությամբ և զոհաբերության ոգով, իր ազատ և հպարտ ապրելու կամքով, մի խոսքով իր բարոյական նկարագրով»:

Իբրև Աստծու պատկերով ստեղծված, սակայն մեղավոր ու անցավոր մարդիկ, ինչպե՞ս կարող ենք հաղթահարել կյանքի դժվարին կողմերը՝ իր բոլոր երեսներով: Հարց է:

Կարծում եմ այս պատմությունը որոշ չափով կարող է լուսաբանել մեզ:

«Պարսից Պերոզ Շահը չափազանց թույլ և տկար մի մարդ լինելով ինքնիրեն երբեք երջանիկ չէր պգում: Մի օր իր խորհրդատուին հարցնում է. «Ինչպե՞ս կարող եմ ճշմարտությունը գտնել և ո՞վ կարող է իմ ցավը մեղմացնել, ասա ինձ ու ես այն փորագրել կտամ ոսկու վրա, միշտ աչքիս առջև պահելու համար»:

Խորհրդատուն, որը կյանք տեսած մի ծերունի էր, հուշում է Շահին, որ պատրաստել տա մի ոսկե մատանի քաղաքի խելացի ու անվանի ոսկերիչներից՝ վարպետ Մարգսին: Շահը անմիջապես կանչել է տալիս ոսկերիչին և հանձնարարում, որ նա պատրաստի ոսկու վրա աշխարհի ամենագեղեցիկ մատանին. «Մակայն, ասում է Շահը, ինձ համար մատանուց ավելի կարևորը նրա վրա գրված այն կարճ ու իմաստուն խոսքն է, որը թե՛ պիտի ուրախացնի ինձ, երբ տխուր եմ և թե՛ պիտի լացացնի, երբ ուրախ եմ»: Ա՛յ քեզ տարօրինակ ցանկություն, - կասեր մեզանից ամեն մեկը:

Նույնը մտածեց նաև ոսկերիչ Մարգսը և տխրեց Շահի հրամանից, բայց հրամանը հրաման էր և հնարավոր չէր չկատարել:

Նա ամուսնացած էր և ուներ երկու անուշիկ զավակներ:

Տուն գալով, ոսկերիչը առաջին հերթին երկու օրում պատրաստում է մատանին, սակայն նրա մտահոգությունը մատանու վրա գրվելիք իմաստուն խոսքն էր: Ելք չկար: Լացելու արտիճան տխուր ու մտածմունքի մեջ էին ինքն ու կինը: Նրա ուրթը և տասը տարեկան զավակները երբ տեսնում են, որ իրենց հայրը լալիս է, մոտենում են նրան, գրկում ու համբուրում և պարզ միամտությամբ հարցնում. «Հայրիկ, ինչո՞ւ ես լալիս»: Հայրը գրկում, համբուրում է նրանց ու բացատրում իր վիճակը, խնդրելով, որ նրանք միայն աղոթեն իր համար: Փոքրիկները իրար երես են նայում: Մի պահ լռություն է տիրում ու հանկարծ տասը տարեկան տղան իր անմեղ գառնուկի պես աչքերով նայում է հորն ու ասում. «Մի՛ նեղվիր հայրիկ, այս էլ կանցնի»:

Ոսկերիչը ուժեղ ցնցում է ապրում, նրա շրթունքները սկսում են շարժվել: Նա լուռ աղոթում էր. «Գտա՛, Աստված խոսեց մեր անմեղ զավակի բերանով: Այս էլ կանցնի»: Եվ անմիջապես մատանու վրա գրում է այս խոսքը:

Շահը շատ բարկացած ու ջղային վիճակ ուներ: Մատանին իրապես հրաշալի էր: Կարդալով նրա վրա գրված խոսքը, նա միանգամից ժպտում է ու ասում. «Ուրեմն ինչո՞ւ տխրեմ ու սիրտս ցավեցնեմ մի նեղության համար, որը ժամանակավոր է և պիտի անցնի»: Այս խոսքերը ասելուց հետո նա բավական խոշոր գումարով վարձատրում է ոսկերիչին, որն իր անմեղ զավակի բերանով մեծ ճշմարտության դուռն էր բացել, մի ճշմարտություն, որը կյանքի բոլոր փորձառությունների մեջ խորապես բարեբար ազդեցություն ունի. «Այս էլ կանցնի»:

Այս պատմությունը մեզ դաս է տալիս, հասկացնելով, թե ինչ էլ լինենք՝ շահ, թագավոր, նախագահ, լավ պաշտոն ու հարստություն ունեցող, մի խոսքով ամեն բան, որով հնարավոր կլինեք «վայելելու այս աշխարհը և ուտել, խմելով անց կացնելու այս կյանքը», ինչպես շատ անգամ ասում են կյանքի նպատակ չունեցող որոշ մարդիկ, սակայն մեկ է մեր ժամանակը հասնելու է: Մտածենք միայն, թե ի՞նչ ենք թողնելու: Բայց մտածելու պետքը չկա, Աստված մեզ արդեն իսկ ուղեցույց է և ցույց է տալիս իր սիրո ճանապարհը:

Մնում է, որ մենք Աստծու սերը ունենանք միմյանց նկատմամբ ու այն թողնենք իբրև հավիտենական հիշատակ մեր սիրելիների սրտում:

«Չնտանեկան խնդիրներ ունեցող մի հայր ասում է, թե չի հասկանում, թե իր կինն ու զավակները ի՞նչ են ուզում իրենից, երբ ամեն ձեռքով բավարարել է նրանց՝ դրամ, տուն, մեքենա, ուսում, շրջապատյաններ, հաճույք ու ամեն բարիք: Ծանոթ լինելով նրա հաճախակի բացակայություններին, գործի բերումով կամ անձնական հաճույքի, նրան պատասխանեցի.

- «Կինդ ու զավակներդ քեզ են ուզում: Նրանք քո աչքերիդ, ականջներիդ, իրենց հանդեպ հետաքրքրությանց և ի վերջո քո տրամադրելիք ժամանակիդ կարիքը ունեն, որի միջոցով իրենց նկատմամբ քո ունեցած սերը պիտի տեսնեն»:

Ուրեմն, հիմա՛ է մեր սերը արտահայտելու ժամանակը: Հիմա՛ պետք է որոշում տանք, որովհետև ժամանակը մեզ չի պատկանում և վաղը ուշ կլինի, քանի որ չգիտենք, թե ապրելու ինչքան ժամանակ ունենք: Հիմա՛ է ժամանակը իրար սիրելու, հիվանդին այցելելու, կարիքավորներին օգնելու, բանտարկյալներին տեսության գնալու, որովհետև ամեն ինչ կարող է միանգամից փոխվել. մարդիկ մեռնում են, մանուկները մեծանում են և երբեք էլ ապահովություն չունենք՝ սպասելու վաղվան:

Հիմա պա՛րզ է, չէ, թե ի՞նչ է կյանքի նպատակը: «Միայն ու միայն Սեր»:

Ահա այդ սերը, Աստծու միջոցով տալիս է մեզ Հայաստանյայց Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցին ու Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը: Ինչքան շուտ մոտենաք նրան, այնքան սերը ավելի խոր և օրհնությունը շատ կլինի: Ուրեմն շտապեցե՛ք, մոլորյալներ և մանավանդ ճշմարիտ հավատքից հեռացածներ, Հայ Եկեղեցին իր գիրկը բացած ձեզ է սպասում, որպեսզի ձեր հոգսը, նեղությունները և դժվարությունները թեթևացնի ու ձեզ տա հոգու և մտքի խաղաղություն ու հանգստություն: Ամեն: